

Lars Nørby Johansen

Indledning

Politiske fænomener, som falder ind under eller har berøring med, hvad man i bred forstand kunne kalde arbejdsmarkedsforhold, må i påfaldende grad betegnes som forsømte studieobjekter i den politologiske forskning - ikke mindst på baggrund af den centrale placering, arbejdsmarked og arbejdsmarkedsforhold indtager i en række politiske systemer.

Ikke blot internationalt set, men også - og måske især - i det danske politologiske miljø har de respektive forskningsinstitutter og deres medarbejdere udvist en ringe interesse i studiet af arbejdsmarkedsforhold. - For slet ikke at tale om analyser med et komparativt sigte eller interdisciplinære undersøgelser, hvor manglen på forskning føles noget nær absolut.

Forsømmelsen rækker dog videre. I de senere års debat om Universitetets forhold til det omgivende samfund og til forskellige befolkningsgrupper har kravet om en samfundsrelevant forskning (hvordan man end indholdsbestemmer dette begreb) ofte været fremsat og med stigende intensitet. Uanset divergerende forskningspolitiske holdninger og uenighed i spørgsmålet om, hvorledes dette krav mest hensigtsmæssigt lader sig realisere, turde netop arbejdsmarkedsforhold være et oplagt studiefelt.

Hensigten med dette nummer af POLITICA er dels at kaste lys over nogle arbejdsmarkedspolitiske problemstillinger, dels og i sammenhæng hermed et forsøg på at formidle en debat om og en interesse i studiet af arbejdsmarkedsforhold og de hertil knyttede forskningspolitiske problemer.

Niels Tikjøb Olsens introducerende artikel kan opfattes som et systematiseret katalog over problemstillinger i forbindelse med studiet af arbejdsmarkedsforhold og arbejdsmarkedspolitik og vil som sådan kunne tjene dels som en første introduktion til emnet, dels som inspirationskilde for folk, der agter at gå i gang med konkrete undersøgelser.

I artiklen søges studiet af arbejdsmarkedsforhold og -politik afgrænset inden for rammerne af en eastoniansk system-

konception, ligesom den traditionelle arbejdsdeling mellem de samfundsvidenskabelige discipliner beskrives og diskuteres.

På baggrund af denne foreløbige begrebsfastlæggelse undersøges begrebet arbejdsmarkedspolitik yderligere ud fra en klassifikation af outcome-kategorier med støtte i en policy-impact problematik.

Med oprettelsen af Sydjysk Universitetscenter skulle der være skabt mulighed for både at afbøde manglen på arbejdsmarkedsstudier og at anvende andre og mere utraditionelle metoder i disse studier.

Erik Christensen gør i sit bidrag rede for nogle af de ideer og tanker, der ligger bag det forskningsprogram vedrørende en undersøgelse af arbejdsmarkedsforhold i den sydvestjyske region, som er et af Universitetscentrets hovedprojekter. Nærmere betegnet beskæftiger Erik Christensen sig med den del af projektet, der omfatter en undersøgelse af fagforeningerne i tre forskellige kommuner, udvalgt efter urbaniseringsgrad (repræsenterer tre forskellige stadier i den kapitalistiske produktionsmåde).

Artiklen består overvejende af to elementer. For det første præsenteres en række af de hypoteser - ligesom deres indbyrdes sammenhæng diskuteres - der ligger til grund for undersøgelsen. Herunder trækkes nogle af de problemer frem, som opstår ved formulering af hypoteser og operationalisering af centrale forklaringsvariable på et marxistisk teoretisk grundlag. For det andet gøres der rede for nogle forudsætninger af teoretisk, universitetspolitisk og almen politisk art bag undersøgelsen.

Et af de centrale politiske fænomener på arbejdsmarkedet er strejken. Mig bekendt findes der endnu ikke på dansk grund foretaget og offentliggjort undersøgelser af strejker ud fra en politologisk eller sociologisk synsvinkel - bortset fra dette nummers afsluttende artikel.

Ud fra et sociologisk udgangspunkt analyserer Jesper Due og Jørgen Steen Madsen her strejker som et samfundsstrukturelt problem. I artiklen præsenteres og diskuteres forskellige definitioner af selve strejkebegrebet. På baggrund af en case,

strejken i Politikens Hus december 1972 afprøves endvidere forskellige modeller og teorier, som kan bidrage til en forståelse af og til en identifikation af årsagsfaktorer bag forekomsten af strejker.

P.S. Tilblivelsesprocessen for nærværende temanummer har i visse henseender adskilt sig fra det gængse mønster. Således optog redaktionen allerede på et tidligt tidspunkt i planlægningen kontakt med en gruppe studerende, som på forskellig vis udadtil havde udmærket sig ved en interesse i arbejdsmarkedspolitik. Denne gruppe stod selv for disponering og redigering af stoffet.

Samarbejdet mellem temaredektør og gruppen formidledes af Niels Tikjøb Olsen, som ud over at være bidragyder også har stået for indsamlingen af de øvrige artikler.